

اثر مدیریت سود بر ویژگی های سود (تداوم سود، هموارسازی سود، ارزشمندی سود)

علی آرش شیبانی^۱، مجید مرادی^{۲*} و مریم صفر پور^۳

^۱دانشجوی کارشناسی ارشد حسابداری موسسه آموزش عالی ناصر خسرو، ساوه، ایران

Sheybani.a@hnhk.ac.ir

^۲عضو هیات علمی گروه حسابداری موسسه آموزش عالی ناصر خسرو، ساوه، ایران (نویسنده مسئول)

m.moradi@hnhk.ac.ir

^۳مدرس گروه حسابداری و مدیریت موسسه آموزش عالی ناصر خسرو، ساوه، ایران

m.safarpour@hnhk.ac.ir

چکیده

مدیریت سود می تواند بر ویژگی های کیفیت سود همانند تداوم سود، هموارسازی سود و ارزشمندی سود اثر داشته باشد. از یک سو، بنگاه ها می توانند از مدیریت سود استفاده کنند تا به طور فرصت طلبانه سود گزارش شده فعلی را افزایش دهند که آن هم به نوبه خود، پایداری و تداوم سود را کاهش دهند. از طرف دیگر، بنگاه ها می توانند از مدیریت سود برای هموار سازی سود یا سیگنال دهی سودآوری آینده استفاده کنند. در نتیجه، سود دوره جاری اگرچه به سمت بالا اداره می شود، اما تا دوره آینده ادامه خواهد یافت. در همین راستا در تحقیق حاضر به اثر مدیریت سود بر ویژگی های سود همانند تداوم سود، هموارسازی سود و ارزشمندی سود برای شرکت های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران پرداخته شده است. برای این منظور از داده های ۱۶۳ شرکت منتخب طی دوره زمانی ۱۳۹۷-۱۳۹۰ استفاده شده است. به منظور آزمون فرضیات تحقیق از روش پانلی استفاده شده و کلیه تجزیه و تحلیل ها با کمک نرم افزار Eviews10 انجام گرفته است. یافته های تحقیق نشان داد که مدیریت سود از طریق کاهش غیر طبیعی هزینه های اختیاری با تداوم سود به صورت منفی در ارتباط است، همچنین مشاهده شد که مدیریت سود از طریق کاهش غیرطبیعی در هزینه های اختیاری، بر تداوم جریان های نقدی عملیاتی، بیشتر از تداوم اقلام تعهدی تأثیر می گذارد. در نهایت نیز مشاهده شد که مدیریت سود از طریق کاهش غیر طبیعی هزینه های اختیاری، ارتباط بین درآمد فعلی و جریان نقدی آینده را تضعیف می کند.

واژگان کلیدی: مدیریت سود، تداوم سود، هموارسازی سود، ارزشمندی سود

مقدمه

سود حسابداری و اجزای مربوط به آن از جمله اطلاعاتی هستند که در هنگام تصمیم گیری افراد مورد استفاده قرار می گیرند. این رقم بر مبنای تعهدی محاسبه می شود. از آنجا که در مبنای تعهدی لزوماً شناسایی درآمدها و هزینه ها همراه با دریافت و پرداخت وجه نقد نبوده و در محاسبه سود نیز از پیش بینی ها و برآوردها استفاده می گردد، از این رو این پرسش مطرح می شود که تا چه میزان می توان به این سود در هنگام اخذ تصمیم اعتماد کرد و چه ارتباطی بین مسائل مرتبط با سود، شامل مدیریت سود و ویژگی های سود وجود دارد. در همین راستا در تحقیق حاضر به بررسی اثر مدیریت سود بر ویژگی های سود شامل تداوم سود، هموارسازی سود، ارزشمندی سود در شرکت های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران پرداخته شده است.

بیان مساله تحقیق

هدف گزارشگری مالی، فراهم آوردن اطلاعاتی است که سرمایه‌گذاران، بستانکاران و سایر استفاده‌کنندگان را در اتخاذ تصمیمات اقتصادی یاری رساند. بر اساس مبانی نظری گزارشگری مالی ایران، اطلاعات ارائه شده توسط سیستم حسابداری، تنها هنگامی می‌تواند در فرایند تصمیم‌گیری های اقتصادی استفاده کنندگان مفید واقع شده، مورد استفاده قرار گیرد که از حداقل استانداردهای لازم برخوردار باشد. این استانداردهای دستوری، "ویژگی‌های کیفی" اطلاعات حسابداری نامیده شده، می‌توانند بر میزان سودمندی اطلاعات بیفزایند. اصول پذیرفته‌شده و مبنای تعهدی حسابداری به مدیران اجازه می‌دهد که در گزارشگری مالی به منظور انتقال اطلاعات، تشخیص و قضاوت خود را اعمال کنند. اعمال قضاوت توسط مدیران و اختیارات آنان در فرایند گزارشگری مالی، به "مدیریت سود" شهرت یافته است (اعتمادی و همکاران، ۱۳۹۷).

مطالعات قبلی صورت گرفته در رابطه با مدیریت سود (همانند رویچادهوری، ۲۰۰۶؛ کوهن و همکاران، ۲۰۰۸)، شواهدی از وجود مدیریت سود در شرکت ها ارائه داده اند. آن ها بیان کرده اند که مدیریت سود عملکرد واقعی بنگاه ها را تحت تأثیر قرار داده و پیامدهای عملیاتی بالقوه طولانی مدت را به همراه خواهد داشت. اما با کمال تعجب، علی رغم شیوع پدیده مدیریت سود، تحقیقات اندکی به بررسی این موضوع پرداخته اند که مدیریت سود چه تاثیری بر کیفیت سود شرکت ها می گذارد. مدیریت سود بسته به شکل اجرای آن، پیامدهای متفاوتی برای حاشیه سود و گردش جریانات نقدی عملیاتی دارد. کاهش غیرطبیعی در هزینه های اختیاری (از قبیل تحقیق و توسعه، تبلیغات و فروش، هزینه های عمومی و اداری)، می تواند به طور موقت سود دوره جاری را افزایش داده و یک شرکت را قادر به حاشیه سود بالاتر و جریان نقدی عملیاتی بالاتر کند. با این حال، سایر اشکال مدیریت سود، مانند تخفیف قیمت و تولید بیش از حد، می توانند سود را بیش از حد کاهش دهد اما همزمان حاشیه سود و جریان نقدی عملیاتی را نیز کاهش می دهد. هنگامی که جریان نقدی عملیاتی در دوره جاری به طور غیر عادی کم باشد در حالی که سود بیش از حد برآورد شده باشد، جریان نقدی عملیاتی کم در دوره جاری می تواند در آینده معکوس شده و به سطح عادی بازگردد. در عین حال، درآمد در دوره بعدی همچنان بالاست و استقامت بالایی را نشان می دهد. از این رو، برخلاف کاهش غیر طبیعی هزینه های اختیاری، تأثیر تخفیف قیمت و تولید بیش از حد بر تداوم سود مبهم است (کوتاری و همکاران، ۲۰۱۶).

اولین سوال مطرح شده در این رابطه می تواند این باشد که چگونه مدیریت سود از طریق کاهش غیر طبیعی در هزینه های اختیاری بر ویژگی های کیفیت سود همانند تداوم سود تأثیر دارد. بسته به انگیزه های مختلف مدیریتی، اثر مدیریت سود می تواند بر تداوم سود متفاوت باشد. از یک سو، بنگاه ها می توانند از مدیریت سود استفاده کنند تا به طور فرصت طلبانه سود گزارش شده فعلی را افزایش دهند که آن هم به نوبه خود، پایداری و تداوم سود را کاهش دهند. دلیل این امر آن است که افزایش مصنوعی در سود دوره جاری برای آینده تداوم نخواهد داشت. از طرف دیگر، بنگاه ها می توانند از مدیریت سود برای هموار سازی سود یا سیگنال دهی سودآوری آینده استفاده کنند. در نتیجه، سود دوره جاری اگرچه به سمت بالا اداره می شود، اما تا دوره آینده ادامه خواهد یافت. همچنین مدیریت سود می تواند بر ارزشمندی محتوای اطلاعاتی سود اثر داشته باشد (لی، ۲۰۱۹). در ادبیات قبلی شواهدی وجود دارد که نشان می دهد مدیران مخارج اختیاری مانند هزینه های تحقیق و توسعه، هزینه های تبلیغاتی

و هزینه های فروش را به سطحی کمتر از حد طبیعی آن کاهش می دهند تا سود دوره جاری خود را بهبود بخشیده و اهداف خاص درآمدی را برآورده می نمایند. این یافته ها مطابق با کاهش غیرطبیعی در مخارج اختیاری است که برای بهبود سودهای جاری به جای هموار کردن سود مورد استفاده قرار می گیرد. مطالعات قبلی همچنین تئوری سیگنالینگ مدیریت سود را بررسی می کنند، اما شواهد تجربی نتیجه ای ناپذیر است. شواهد نشان می دهد که در برخی موارد، مدیران ممکن است از مدیریت سود برای نشان دادن عملکرد مثبت آینده استفاده کنند، اما در موارد دیگر، مدیریت سود با عملکرد پایین تر آینده همراه است (چنگ و همکاران، ۲۰۱۶). از لحاظ تئوریک، از آنجا که پروژه هایی با خالص ارزش فعلی مثبت (NPV) با سطح عادی هزینه های تحقیق و توسعه، تبلیغات و فروش تأمین می شوند، افزایش سود دوره جاری از طریق کاهش این مخارج اختیاری در زیر سطح طبیعی به هزینه آینده شرکت ها بر حسب منافع اقتصادی و ارزش بلند مدت آن ها منتقل می شود. از این رو، در سطح مفهومی، چنین کاهش احتمالاً برای عملکردهای آینده شرکت ضرر دارد. تا آنجا که مدیران به طور دائم در کاهش غیر طبیعی هزینه های اختیاری دخیل نیستند، فرض می شود که با کاهش غیرطبیعی در مخارج اختیاری، پایداری سود کاهش می یابد (لی، ۲۰۱۹).

اهمیت و ضرورت تحقیق

در رابطه با اهمیت و ضرورت انجام تحقیق نیز بیان می شود که کیفیت اطلاعات حسابداری، از یک سو بر اساس تصمیمات گزارشگری مدیریت و از سوی دیگر، بر اساس ویژگی های محیط عملیاتی و تجاری بنگاه اقتصادی تعیین می شود. هرچند خصوصیات عملیاتی و محیط تجاری بنگاه نیز تحت تاثیر تصمیمات اجرایی مدیریت قرار دارند، با این حال، مدیران در کوتاه مدت توانایی تغییرات بنیادین در این خصوصیات را نداشته، در نتیجه خصوصیات عملیاتی و محیط تجاری شرکت تا حدود زیادی مستقل از تصمیمات مدیران شکل می گیرند. در ادبیات مالی، این فرض وجود دارد که بین تصمیمات گزارشگری مدیریت و خصوصیات اطلاعات شرکت رابطه وجود دارد و فرض می کند که سود، نخستین منبع اطلاعات خاص شرکت است. برای مثال، تحقیقات پیشین نشان داده است که سرمایه گذاران به سود، بیش از هر معیار دیگری به عنوان معیار سنجش عملکرد، تکیه می کنند. علاوه بر آن، مدیران نیز سود را به عنوان یک معیار کلیدی در نظر می گیرند، زیرا سرمایه گذاران و تحلیلگران در ارزیابی های خود از آن استفاده می کنند. اما ادبیات تحقیق مدیریت سود، به قضاوت در مورد تاثیر مطلوب یا نامطلوب مدیریت سود بر سودمندی اطلاعات حسابداری کمک چندانی نمی کند و پاسخ صریحی به این پرسش ارائه نمی دهد. در واقع، شواهد ارائه شده تا حدود زیادی متناقض و غیر قطعی است. یکی از دلایل اصلی آن، بی توجهی تحقیقات به ابعاد مختلف کیفیت اطلاعات حسابداری است. ارائه شواهدی مستدل مبنی بر وجود رابطه نظامند بین مدیریت سود و کیفیت سود، از جمله اهداف اساسی این تحقیق است؛ موضوعی که در اغلب تحقیقات گذشته نادیده گرفته شده است. بر همین اساس در تحقیق حاضر به بررسی اثرات مدیریت سود بر ویژگی های کیفیت سود شامل تداوم سود، هموارسازی سود و ارزشمندی سود پرداخته شده است.

پیشینه پژوهش

پیشینه داخلی

اعتمادی و همکاران (۱۳۹۷) در مطالعه ای به بررسی "مدیریت سود، چگونه کیفیت سود شرکتها را تحت تاثیر قرار می دهد؟"، پرداخته اند. در این تحقیق، تاثیر مدیریت سود بر چهار ویژگی سود، شامل کیفیت اقلام تعهدی، پایداری، قابلیت پیش بینی و هموار بودن، بررسی می شود. به طور خاص، فرضیه فرصت طلبانه بودن مدیریت سود آزمون می شود که بر اساس آن، مدیریت سود، کیفیت سود شرکتها را کاهش می دهد. به منظور آزمون فرضیه ها، مقادیر چهار ویژگی سود و اقلام تعهدی اختیاری (به عنوان نماینده مدیریت سود)، برای ۳۰۳ شرکت پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران، در طی دوره زمانی ۱۳۸۷-۱۳۸۱ اندازه گیری شده است. شرکت های نمونه با استفاده از روش نمونه گیری حذفی انتخاب شده اند و در برآورد مدل های رگرسیونی چند متغیره، از داده های ترکیبی استفاده شده است. نتایج به دست آمده نشان می دهد که با افزایش میزان اقلام تعهدی اختیاری، از مقادیر مطلوب ویژگی های سود کاسته می شود. در این میان، کیفیت اقلام تعهدی بیش از سایر ویژگی ها، تحت تاثیر مدیریت سود قرار می گیرد.

همچنین، افزایش در مقادیر ارقام تعهدی اختیاری با کاهش در امتیاز کیفیت سود شرکت‌ها در ارتباط است. این نتایج از نظریه فرصت‌طلبانه بودن مدیریت سود حمایت کرده، نشان می‌دهد که مدیریت سود بر محتوای اطلاعاتی حسابداری خدشه وارد می‌کند. خدای و همکاران (۱۳۹۶) به بررسی "تاثیر مدیریت سود بر مربوط بودن سود هر سهم و ارزش دفتری هر سهم با تفکیک ارقام تعهدی اختیاری کوتاه مدت، ارقام تعهدی اختیاری بلندمدت و کل ارقام تعهدی اختیاری" پرداخته‌اند. نتایج این پژوهش نشان داد، مدیریت سود از طریق ارقام تعهدی اختیاری کوتاه مدت و بلند مدت موجب کاهش مربوط بودن سود هر سهم و ارزش دفتری هر سهم می‌شود. همچنین، تاثیر مدیریت سود از طریق ارقام تعهدی اختیاری بلندمدت در مقایسه با ارقام تعهدی اختیاری کوتاه مدت بر مربوط بودن سود و ارزش دفتری بیشتر است.

آهنگری و شاکری (۱۳۹۵) "رابطه بین مدیریت سود و فرایند ارزش‌گذاری شرکت" را از راه ارزیابی تاثیر مدیریت سود بر میزان مربوط بودن سود و ارزش دفتری با ارزش بازار سهام، بررسی کرده‌اند. نتایج این تحقیق نشان داد که قابلیت اتکای ضعیف سود، مربوط بودن سود را کاهش می‌دهد. همچنین، مدیریت سود مربوط بودن سود را کاهش و مربوط بودن ارزش دفتری را افزایش می‌دهد.

پیشینه خارجی

لی^۱ (۲۰۱۹) در مطالعه‌ای به بررسی "اثرات مدیریت سود بر تداوم و ارزشمندی سود" پرداخته است. این مطالعه به بررسی تاثیر مدیریت واقعی سود بر دو جنبه مهم کیفیت سود شامل تداوم سود و ارزشمندی سود در مورد جریان‌های نقدی آینده می‌پردازد. در این تحقیق از طریق کاهش غیرطبیعی در مخارج اختیاری روی مدیریت واقعی سود تمرکز می‌شود و بررسی می‌شود که چگونه این نوع مدیریت واقعی سود بر کیفیت سود تاثیر می‌گذارد. با بررسی یک نمونه بزرگ در طی یک دوره چهار دهه، مشاهده می‌شود که میزان مدیریت واقعی سود با تداوم سود به صورت منفی در ارتباط است و این تاثیر تا حد زیادی از طریق تاثیر منفی مدیریت سود واقعی بر جریان وجوه و نه بر ارقام تعهدی حاصل می‌شود. درآمد فعلی با پایداری کمتر در نتیجه مدیریت واقعی سود، توانایی تضعیف پیش‌بینی جریان‌های نقدی آینده را نشان می‌دهد، و این نشان دهنده کاهش آگاهی از درآمد جاری در مورد جریان‌های نقدی آینده است. علاوه بر این، من دریافت شده است که اثر منفی کاهش غیرطبیعی در هزینه‌های اختیاری بر تداوم سود و ارتباط آن با جریان نقدی آینده از عملیات در دوره پس از SOX برجسته تر است. به طور کلی، نتایج حاکی از آن است که مدیریت واقعی سود از طریق کاهش غیر طبیعی هزینه‌های اختیاری با تضعیف کیفیت سود همراه است.

چانگ و شیوا^۲ (۲۰۱۸) در تحقیقی "تاثیر مدیریت سود بر ویژگی قابلیت پیش‌بینی سود" را بررسی کردند. این محققان بیان می‌کنند که به صورت کلی مدیریت سود سبب می‌شود، قدرت پیش‌بینی کنندگی سود کاهش یابد. با این حال، هنگامی که در دهک‌های مختلف اندازه مدیریت سود، قابلیت پیش‌بینی اندازه‌گیری می‌شود، نتایج نشان می‌دهد که در دهک با بالاترین میزان مدیریت سود، نه تنها قابلیت پیش‌بینی سود کاهش نمی‌یابد، بلکه نتایج این گروه را می‌توان حاکی از رفتار آگاهی دهنده بودن مدیریت سود دانست. در نهایت، این محققان بیان می‌کنند که نتایج تحقیق آنها به طور قاطع از مدیریت سود فرصت طلبانه پشتیبانی نمی‌کند.

تیان^۳ (۲۰۱۷) "تاثیر مدیریت سود بر مربوط بودن سود در ارزش‌گذاری شرکت‌ها" را آزمون کرد، زیرا سود یکی از مهمترین ورودی‌ها در مدل‌های حسابداری ارزش‌گذاری شرکت‌هاست. توانایی سود در انعکاس عملکرد دوره‌های جاری و آتی شرکت‌ها،

¹ Li, V.

² Chang A. and Shiva K

³ Tian, Y.

عاملی اساسی در تعیین ارزش ذاتی شرکت است. نتایج نشان داد که مدیریت سود تاثیر زیانباری بر سودمندی سود در ارزش گذاری شرکت دارد، زیرا از محتوای اطلاعاتی سود می‌کاهد.

فرانسیس و همکاران^۴ (۲۰۱۶) در تحقیقی به آزمون "رابطه هفت ویژگی سود شامل کیفیت اقلام تعهدی، پایداری، قابلیت پیش‌بینی، هموار بودن، مربوط بودن، بموقع بودن و محافظه‌کارانه بودن با هزینه حقوق صاحبان سهام" پرداخته‌اند. بر اساس نتیجه این تحقیق، به جز قابلیت پیش‌بینی و محافظه‌کارانه بودن، میان سایر ویژگی‌های سود و هزینه حقوق صاحبان سهام رابطه معکوس و معناداری وجود دارد؛ یعنی هرچه این ویژگی‌ها مطلوبتر باشد، هزینه حقوق صاحبان سهام کاهش می‌یابد و برعکس. همچنین، در بین تمام ویژگی‌های سود، کیفیت اقلام تعهدی تاثیر بیشتری بر هزینه حقوق صاحبان سهام دارد. این نتایج بر سودمندی ویژگی‌های کیفی اطلاعات حسابداری صحنه می‌گذارد.

اهداف پژوهش

۱. بررسی اثر مدیریت سود بر تداوم سود در شرکت های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران
۲. بررسی اثر مدیریت سود بر هموار سازی سود در شرکت های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران
۳. بررسی اثر مدیریت سود بر ارزشمندی سود در شرکت های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران

سوال های پژوهش

۱. آیا مدیریت سود بر تداوم سود در شرکت های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران اثر گذار بوده است؟
۲. آیا مدیریت سود بر هموار سازی سود در شرکت های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران اثر گذار بوده است؟
۳. آیا مدیریت سود بر ارزشمندی سود در شرکت های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران اثر گذار بوده است؟

فرضیه های تحقیق

فرضیه اول: مدیریت سود از طریق کاهش غیر طبیعی هزینه های اختیاری با تداوم سود به صورت منفی در ارتباط است.

فرضیه دوم: مدیریت سود از طریق کاهش غیرطبیعی در هزینه های اختیاری، بر تداوم جریان های نقدی عملیاتی، بیشتر از تداوم اقلام تعهدی تأثیر می‌گذارد.

فرضیه سوم: مدیریت سود از طریق کاهش غیر طبیعی هزینه های اختیاری، ارتباط بین درآمد فعلی و جریان نقدی آینده را تضعیف می‌کند.

جامعه و نمونه آماری

جامعه آماری مورد بررسی، کل شرکت های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران برای دوره زمانی از سال ۱۳۹۰ تا ۱۳۹۷، می‌باشد. نمونه نهایی تحقیق، شامل شرکت هایی می‌باشد که تمامی شرایط زیر را داشته باشند:

۱. شرکت قبل از سال ۱۳۹۰ در بورس اوراق بهادار تهران پذیرفته شده باشد.
 ۲. پایان سال مالی شرکتها ۲۹ اسفند هر سال باشد.
 ۳. شرکت های مورد استفاده در طی دوره مورد بررسی از لیست بورس اوراق بهادار خارج نشده باشند.
 ۴. جزء شرکت‌های مالی و سرمایه گذاری نباشد.
 ۵. اطلاعات مالی مورد نیاز شرکت ها قابل دسترس باشد.
- نمونه گیری بر اساس روش حذفی سیستماتیک انجام خواهد شد.

⁴ Francis, J., R. LaFond, P. Olsson and K. Schipper

روش تحقیق

این تحقیق از جنبه هدف، از نوع تحقیقات کاربردی به شمار می‌رود، زیرا نتایج حاصل از آن می‌تواند در تصمیمات مدیران و سرمایه‌گذاران مورد استفاده قرار گیرد. همچنین از بعد نحوه استنباط در خصوص فرضیه‌های پژوهش، در گروه تحقیقات همبستگی قرار می‌گیرد، زیرا جهت کشف روابط بین متغیرهای تحقیق، از تکنیک‌های رگرسیونی استفاده خواهد شد. همچنین، از آنجایی که از طریق آزمایش داده‌های موجود به نتیجه‌ای خواهیم رسید، تحقیق ما در گروه تئوری‌های اثباتی قرار خواهد گرفت.

روش‌ها و ابزار جمع‌آوری اطلاعات

داده‌های مورد نیاز برای آزمون فرضیه‌های تحقیق، از صورت‌های مالی سالانه شرکت‌ها، گزارش هیئت مدیره به مجمع عمومی صاحبان سهام، وب سایت سازمان بورس اوراق بهادار، بانک‌های اطلاعاتی تدبیر پرداز و ره آورد نوین و صورت‌های مالی شرکت‌ها گردآوری گردیده است.

مدل‌ها و متغیرهای تحقیق

به تبعیت از لی^۵ (۲۰۱۹)، به منظور بررسی اثر مدیریت سود بر ویژگی‌های سود از مدل‌های رگرسیونی زیر استفاده می‌شود.

مدل آزمون فرضیه اول تحقیق:

$$E_{i,t+1} = \alpha_0 + \alpha_1 E_{i,t} + \alpha_2 RM_{i,t} + \alpha_3 RM_{i,t} * E_{i,t} + Controls \Gamma_{i,t} + \varepsilon_{i,t}$$

متغیر مربوط به آزمون فرضیه اول، متغیر تعاملی $RM_{i,t} * E_{i,t}$ می‌باشد که اگر ضریب برآوردی آن (a3) به صورت منفی و معنادار باشد، فرضیه اول تأیید می‌گردد.

مدل آزمون فرضیه دوم تحقیق:

$$E_{i,t+1} = \alpha_0 + \alpha_1 ACC_{i,t} + \alpha_2 CFO_{i,t} + \alpha_3 RM_{i,t} + \alpha_4 RM_{i,t} * ACC_{i,t} + \alpha_5 RM_{i,t} * CFO_{i,t} + Controls \Gamma_{i,t} + \varepsilon_{i,t}$$

متغیر مربوط به آزمون فرضیه دوم، متغیرهای تعاملی $RM_{i,t} * ACC_{i,t}$ و $RM_{i,t} * CFO_{i,t}$ می‌باشد که اگر ضریب برآوردی (a5) مثبت؛ معنادار و بزرگتر از ضریب برآوردی (a4) باشد، فرضیه دوم تأیید می‌گردد.

مدل آزمون فرضیه سوم تحقیق:

$$OANCF_{i,t+1} = \alpha_0 + \alpha_1 E_{i,t} + \alpha_2 RM_{i,t} + \alpha_3 RM_{i,t} * E_{i,t} + Controls \Gamma_{i,t} + \varepsilon_{i,t}$$

متغیر مربوط به آزمون فرضیه سوم، متغیر تعاملی $RM_{i,t} * E_{i,t}$ می‌باشد که اگر ضریب برآوردی (a3) مثبت و معنادار باشد، فرضیه سوم تأیید می‌گردد.

که در آن‌ها:

متغیرهای وابسته:

تداود سود (E): تداوم سود به صورت ضریب a1 در مدل رگرسیونی زیر محاسبه می‌شود:

$$E_{i,t+1} = \alpha_0 + \alpha_1 E_{i,t} + \varepsilon_{i,t}$$

5 Li, V.

که در آن، E_t نشان دهنده درآمد قبل از اقلام غیر عادی در سال t می باشد. متغیر (OANCF): نسبت جریانات نقدی عملیاتی به کل دارایی های شرکت می باشد که از صورت سود و زیان نقدی استخراج می شود.

متغیرهای مستقل:

مدیریت سود (RM): به صورت کل مخارج اختیاری (شامل مخارج تحقیق و توسعه، تبلیغات و فروش) تعریف و اندازه گیری می شود

کل اقلام تعهدی (ACC): بر اساس عبارت جزء خطای مدل دیچو و همکاران (۱۹۹۵) و بر اساس برآورد مدل رگرسیونی زیر محاسبه می شود:

$$ACC_{i,t} = \alpha + \beta_1(\Delta Rev_{i,t} - \Delta Rec_{i,t}) + \beta_2 PPE_{i,t} + \varepsilon_{i,t}$$

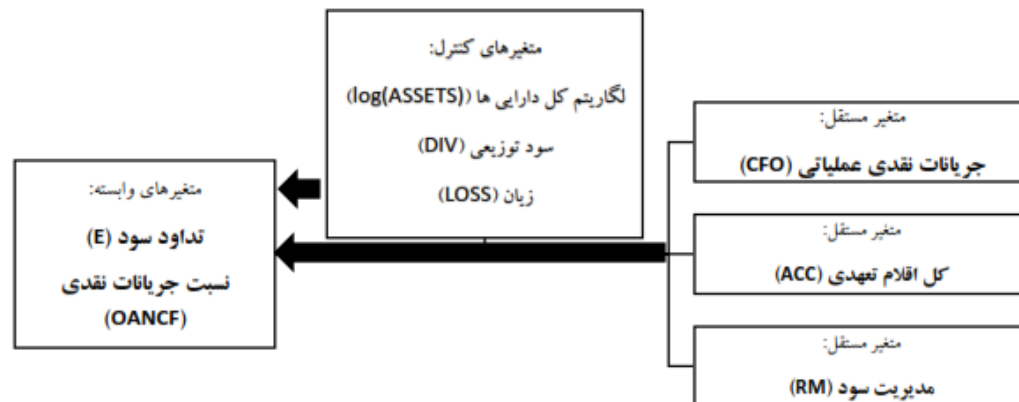
که در آن، $Rev_{i,t}$ نشان دهنده کل فروش، $Rec_{i,t}$ نشان دهنده کل حساب های دریافتی، $PPE_{i,t}$ نشان دهنده خالص اموال، کارخانجات و تجهیزات می باشد که توسط کل دارایی ها تعدیل شده است.

جریانات نقدی عملیاتی (CFO): نشان دهنده جریانات نقدی ناشی از فعالیت های شرکت در سال t می باشد که به صورت E_t منهای $ACC_{i,t}$ تعریف و محاسبه می شود.

متغیرهای کنترل:

متغیرهای کنترل شامل لگاریتم کل دارایی ها ($\log(\text{ASSETS})$)، متغیر مجازی سود توزیعی (DIV) که اگر شرکت در سال t سود توزیع کرده باشد ارزش یک و در غیر این صورت صفر خواهد بود، متغیر مجازی زیان (LOSS) که اگر شرکت در سال t زیان داشته باشد ارزش یک و در غیر این صورت صفر خواهد بود.

مدل مفهومی تحقیق به صورت زیر می باشد:

به منظور تجزیه و تحلیل الگوهای فوق، از روش رگرسیونی مبتنی بر داده های پانلی بهره گیری خواهد شد. در راستای تعیین روش مناسب برای تحلیل داده های ترکیبی، رویکردهای متعددی وجود دارد. رویکرد متداول این است که برای به کارگیری داده های ترکیبی و تشخیص همگن یا ناهمگن بودن آن ها از آزمون چاو^۶ استفاده شود. در صورتی که نتایج این آزمون، مبنی بر به

⁶ Chow

کارگیری داده‌ها به صورت داده‌های پانلی شود، می‌بایست برای تخمین مدل پژوهش از یکی از مدل‌های اثرات ثابت^۷ یا اثرات تصادفی^۸ استفاده شود که برای انتخاب یکی از این دو مدل، باید آزمون هاسمن^۹ اجرا شود.

جدول ۱- آمار توصیفی متغیرهای پژوهش

متغیر	میانگین	میانگین	انحراف معیار	چولگی	کشیدگی
E	0.03	0.03	0.06	3.01	8.66
OANCF	0.06	0.04	0.08	1.70	2.20
RM	4.58	4.49	1.00	0.31	3.52
ACC	0.00	-0.01	0.14	1.67	5.74
CFO	4.57	4.48	0.82	0.40	3.63
SIZE	6.18	6.08	0.69	0.84	4.04
DIV	0.76	1.00	0.43	-1.23	2.51
LOSS	0.29	0.00	0.45	0.92	1.84

منبع: یافته‌های پژوهش

اصلی‌ترین شاخص مرکزی، میانگین است که نشان دهنده نقطه تعادل و مرکز ثقل توزیع است و شاخص خوبی برای نشان دادن مرکزیت داده‌هاست که برای متغیر اندازه شرکت (SIZE) برابر با ۶/۱۸ است. میانگین دیگری دیگر از شاخص‌های مرکزی می‌باشد که وضعیت جامعه را نشان می‌دهد و بیان می‌دارد که نیمی از داده‌ها کمتر از این مقدار و نیمی دیگر بیشتر از این مقدار هستند. همچنین یکسان بودن مقدار میانگین و میانگین نشان دهنده نرمال بودن این متغیر می‌باشد که برای متغیر اندازه شرکت برابر با ۶/۰۸ است. به طور کلی پارامترهای پراکندگی، معیاری برای تعیین میزان پراکندگی از یکدیگر یا میزان پراکندگی آن‌ها نسبت به میانگین است. از مهم‌ترین پارامترهای پراکندگی، انحراف معیار است که برای متغیر اندازه شرکت برابر با ۰/۶۹ است. مقدار چولگی نشان دهنده عدم تقارن نسبت به منحنی نرمال می‌باشد که مقدار چولگی برای متغیر اندازه شرکت برابر با ۰/۸۴ می‌باشد. مقدار کشیدگی نیز نشان دهنده کشیدگی نسبت به منحنی نرمال می‌باشد که این پارامتر برای متغیر اندازه شرکت برابر با ۴/۰۴ می‌باشد. تفسیر داده‌های مربوط به سایر متغیرها نیز مشابه متغیر اندازه شرکت می‌باشد که در فوق آورده شد.

جدول ۲. خلاصه نتایج ضرایب همبستگی پیرسون

	E	OANCF	RM	ACC	CFO	SIZE	DIV	LOSS
E	۱.۰۰							
OANCF	۰.۰۱	۱.۰۰						
RM	۰.۱۹	-۰.۰۴	۱.۰۰					
ACC	۰.۲۱	۰.۰۰	۰.۰۵	۱.۰۰				
CFO	۰.۲۳	۰.۲۲	۰.۱۸	۰.۰۹	۱.۰۰			
SIZE	۰.۲۵	-۰.۰۹	۰.۱۵	۰.۰۵	۰.۱۹	۱.۰۰		
DIV	۰.۳۵	۰.۰۴	۰.۰۵	۰.۱۰	۰.۱۴	۰.۱۳	۱.۰۰	
LOSS	۰.۰۳	-۰.۰۲	-۰.۰۴	۰.۰۳	-۰.۰۶	-۰.۰۵	۰.۰۰	۱.۰۰

⁷ FEM

⁸ REM

⁹ Hausman

منبع: یافته های پژوهش

جدول ۳: نتایج تحلیل رگرسیون مدل اول

$$E_{i,t+1} = \alpha_0 + \alpha_1 E_{i,t} + \alpha_2 RM_{i,t} + \alpha_3 RM_{i,t} * E_{i,t} + Controls \Gamma_{i,t} + \varepsilon_{i,t}$$

متغیر	ضریب	آماره t	احتمال
C	-0.016151	-0.521655	0.6020
E	0.565025	3.713609	0.0002
RM	0.005154	3.001662	0.0028
RM*E	-0.148931	-4.136052	0.0000
SIZE	0.011159	2.159400	0.0311
DIV	0.000456	0.175207	0.8610
LOSS	-0.001791	-1.032971	0.3019
ضریب تعیین	0/48		
ضریب تعیین تعدیل شده مدل	0/39	دوربین واتسون	2/00
آماره F	5/46	معنی داری	0/0000

منبع: یافته های پژوهش

جدول فوق نشان می‌دهد که به دلیل این که آماره اف، احتمالی کمتر از سطح معناداری ۱۰ درصد دارد، معناداری کل مدل رگرسیونی تأیید می‌گردد. علاوه بر موارد فوق، مقدار ضریب تعیین نشان می‌دهد که حدود 48 درصد از تغییرات متغیر وابسته توسط متغیرهای مستقل و کنترل پژوهش توضیح داده می‌شود که بیانگر قدرت توضیح‌دهندگی بالایی می‌باشد. به طور خلاصه، نتایج برآورد الگوی اصلی پژوهش نشان می‌دهد که:

- شاخص تداوم سود (E) اثر مثبت بر متغیر وابسته (تداوم سود در دوره آتی) داشته است، به طوری که به ازای یک درصد افزایش در شاخص ریسک اقتصادی، معیار تداوم سود در دوره آتی به میزان ۰/۵۶ درصد افزایش خواهد داشت. همچنین مشاهده می‌شود که این اثرگذاری از لحاظ آماری در سطح یک درصد معنادار بوده است.
- شاخص مدیریت سود (RM) اثر مثبت بر متغیر وابسته (تداوم سود در دوره آتی) داشته است، به طوری که به ازای یک درصد افزایش در شاخص مدیریت سود، معیار تداوم سود در دوره آتی به میزان ۰/۰۰۵ درصد افزایش خواهد داشت. همچنین مشاهده می‌شود که این اثرگذاری از لحاظ آماری در سطح یک درصد معنادار بوده است.
- متغیر تعاملی مدیریت سود با تداوم سود (RM*E) اثر منفی بر متغیر وابسته (تداوم سود در دوره آتی) داشته است، به طوری که به ازای یک درصد افزایش در متغیر مدیریت سود با تداوم سود، معیار تداوم سود در دوره آتی به میزان ۰/۱۴ درصد کاهش خواهد داشت. همچنین مشاهده می‌شود که این اثرگذاری از لحاظ آماری در سطح یک درصد معنادار بوده است.
- شاخص اندازه شرکت (SIZE) اثر مثبت بر متغیر وابسته (تداوم سود در دوره آتی) داشته است، به طوری که به ازای یک درصد افزایش در شاخص اندازه شرکت، معیار تداوم سود در دوره آتی به میزان ۰/۰۱ درصد افزایش خواهد داشت. همچنین مشاهده می‌شود که این اثرگذاری از لحاظ آماری در سطح پنج درصد معنادار بوده است.

- شاخص توزیع سود (DIV) اثر مثبت بر متغیر وابسته (تداوم سود در دوره آتی) داشته است، به طوری که به ازای یک درصد افزایش در شاخص توزیع سود، معیار تداوم سود در دوره آتی به میزان ۰/۰۰۰۴ درصد افزایش خواهد داشت. همچنین مشاهده می‌شود که این اثرگذاری از لحاظ آماری غیر معنادار بوده است.
- شاخص زیان (LOSS) اثر منفی بر متغیر وابسته (تداوم سود در دوره آتی) داشته است، به طوری که به ازای یک درصد افزایش در شاخص زیان، معیار تداوم سود در دوره آتی به میزان ۰/۰۰۱ درصد کاهش خواهد داشت. همچنین مشاهده می‌شود که این اثرگذاری از لحاظ آماری غیر معنادار بوده است.

جدول ۴: نتایج تحلیل رگرسیون مدل دوم

$$E_{i,t+1} = \alpha_0 + \alpha_1 ACC_{i,t} + \alpha_2 CFO_{i,t} + \alpha_3 RM_{i,t} + \alpha_4 RM_{i,t} * ACC_{i,t} + \alpha_5 RM_{i,t} * CFO_{i,t} + Controls \Gamma_{i,t} + \epsilon_{i,t}$$

متغیر	ضریب	آماره t	احتمال
C	-0.044883	-1.635796	0.1022
ACC	0.088091	2.884491	0.0040
CFO	0.262006	2.676479	0.0049
RM	0.009329	2.107967	0.0353
RM*ACC	0.029568	4.500390	0.0000
RM*CFO	0.301835	2.134610	0.0330
SIZE	0.015459	3.644038	0.0003
DIV	0.000379	0.261654	0.7936
LOSS	-0.001478	-1.095247	0.2737
ضریب تعیین	0/48		
ضریب تعیین تعدیل شده مدل	0/39	دوربین واتسون	2/00
آماره F	5/46	معنی داری	0/0000

منبع: یافته‌های پژوهش

جدول فوق نشان می‌دهد که به دلیل این که آماره اف، احتمالی کمتر از سطح معناداری ۱۰ درصد دارد، معناداری کل مدل رگرسیونی تأیید می‌گردد. علاوه بر موارد فوق، مقدار ضریب تعیین نشان می‌دهد که حدود 48 درصد از تغییرات متغیر وابسته توسط متغیرهای مستقل و کنترل پژوهش توضیح داده می‌شود که بیانگر قدرت توضیح‌دهندگی بالایی می‌باشد. به طور خلاصه، نتایج برآورد الگوی اصلی پژوهش نشان می‌دهد که:

- شاخص اقلام تعهدی (ACC) اثر مثبت بر متغیر وابسته (تداوم سود در دوره آتی) داشته است، به طوری که به ازای یک درصد افزایش در شاخص اقلام تعهدی، معیار تداوم سود در دوره آتی به میزان ۰/۰۰۸ درصد افزایش خواهد داشت. همچنین مشاهده می‌شود که این اثرگذاری از لحاظ آماری در سطح یک درصد معنادار بوده است.
- شاخص جریان نقد عملیاتی (CFO) اثر مثبت بر متغیر وابسته (تداوم سود در دوره آتی) داشته است، به طوری که به ازای یک درصد افزایش در شاخص جریان نقد عملیاتی، معیار تداوم سود در دوره آتی به میزان ۰/۰۲۶ درصد افزایش خواهد داشت. همچنین مشاهده می‌شود که این اثرگذاری از لحاظ آماری در سطح یک درصد معنادار بوده است.

- شاخص مدیریت سود (RM) اثر مثبت بر متغیر وابسته (تداوم سود در دوره آتی) داشته است، به طوری که به ازای یک درصد افزایش در شاخص مدیریت سود، معیار تداوم سود در دوره آتی به میزان ۰/۰۰۹ درصد افزایش خواهد داشت. همچنین مشاهده می‌شود که این اثرگذاری از لحاظ آماری در سطح پنج درصد معنادار بوده است.
- متغیر تعاملی مدیریت سود با اقلام تعهدی (RM*ACC) اثر مثبت بر متغیر وابسته (تداوم سود در دوره آتی) داشته است، به طوری که به ازای یک درصد افزایش در متغیر مدیریت سود با اقلام تعهدی، معیار تداوم سود در دوره آتی به میزان ۰/۰۲ درصد افزایش خواهد داشت. همچنین مشاهده می‌شود که این اثرگذاری از لحاظ آماری در سطح یک درصد معنادار بوده است.
- متغیر تعاملی مدیریت سود با جریان نقد عملیاتی (RM*CFO) اثر مثبت بر متغیر وابسته (تداوم سود در دوره آتی) داشته است، به طوری که به ازای یک درصد افزایش در متغیر مدیریت سود با جریان نقد عملیاتی، معیار تداوم سود در دوره آتی به میزان ۰/۳۰ درصد افزایش خواهد داشت. همچنین مشاهده می‌شود که این اثرگذاری از لحاظ آماری در سطح پنج درصد معنادار بوده است.
- شاخص اندازه شرکت (SIZE) اثر مثبت بر متغیر وابسته (تداوم سود در دوره آتی) داشته است، به طوری که به ازای یک درصد افزایش در شاخص اندازه شرکت، معیار تداوم سود در دوره آتی به میزان ۰/۰۱ درصد افزایش خواهد داشت. همچنین مشاهده می‌شود که این اثرگذاری از لحاظ آماری در سطح یک درصد معنادار بوده است.
- شاخص توزیع سود (DIV) اثر مثبت بر متغیر وابسته (تداوم سود در دوره آتی) داشته است، به طوری که به ازای یک درصد افزایش در شاخص توزیع سود، معیار تداوم سود در دوره آتی به میزان ۰/۰۰۳ درصد افزایش خواهد داشت. همچنین مشاهده می‌شود که این اثرگذاری از لحاظ آماری غیر معنادار بوده است.
- شاخص زیان (LOSS) اثر منفی بر متغیر وابسته (تداوم سود در دوره آتی) داشته است، به طوری که به ازای یک درصد افزایش در شاخص زیان، معیار تداوم سود در دوره آتی به میزان ۰/۰۰۱ درصد کاهش خواهد داشت. همچنین مشاهده می‌شود که این اثرگذاری از لحاظ آماری غیر معنادار بوده است.

جدول ۵: نتایج تحلیل رگرسیون مدل سوم

$$OANCF_{i,t+1} = \alpha_0 + \alpha_1 E_{i,t} + \alpha_2 RM_{i,t} + \alpha_3 RM_{i,t} * E_{i,t} + Controls \Gamma_{i,t} + \varepsilon_{i,t}$$

متغیر	ضریب	آماره t	احتمال
C	0.131531	6.343380	0.0000
E	0.142130	2.353608	0.0188
RM	0.115170	3.021123	0.0004
RM*E	0.027017	2.920008	0.0036
SIZE	0.013666	3.948170	0.0001
DIV	0.004582	1.880945	0.0602
LOSS	-0.001087	-0.740190	0.4593
ضریب تعیین		0/35	
ضریب تعیین تعدیل شده مدل	0/26	دوربین واتسون	2/07
آماره F	3/76	معنی داری	0/0000

منبع: یافته های پژوهش

جدول فوق نشان می دهد که به دلیل این که آماره اف، احتمالی کمتر از سطح معناداری ۱۰ درصد دارد، معناداری کل مدل رگرسیونی تأیید می گردد. علاوه بر موارد فوق، مقدار ضریب تعیین نشان می دهد که حدود ۳۵ درصد از تغییرات متغیر وابسته توسط متغیرهای مستقل و کنترل پژوهش توضیح داده می شود که بیانگر قدرت توضیح دهنده بالایی می باشد.

به طور خلاصه، نتایج برآورد الگوی اصلی پژوهش نشان می دهد که:

- شاخص تداوم سود (E) اثر مثبت بر متغیر وابسته (جریان نقد) داشته است، به طوری که به ازای یک درصد افزایش در شاخص ریسک اقتصادی، معیار جریان نقد به میزان ۰/۱۴ درصد افزایش خواهد داشت. همچنین مشاهده می شود که این اثرگذاری از لحاظ آماری در سطح پنج درصد معنادار بوده است.
- شاخص مدیریت سود (RM) اثر مثبت بر متغیر وابسته (جریان نقد) داشته است، به طوری که به ازای یک درصد افزایش در شاخص مدیریت سود، معیار جریان نقد به میزان ۰/۱۱ درصد افزایش خواهد داشت. همچنین مشاهده می شود که این اثرگذاری از لحاظ آماری در سطح یک درصد معنادار بوده است.
- متغیر تعاملی مدیریت سود با تداوم سود (RM*E) اثر مثبت بر متغیر وابسته (جریان نقد) داشته است، به طوری که به ازای یک درصد افزایش در متغیر مدیریت سود با تداوم سود، معیار جریان نقد به میزان ۰/۰۲ درصد افزایش خواهد داشت. همچنین مشاهده می شود که این اثرگذاری از لحاظ آماری در سطح یک درصد معنادار بوده است.
- شاخص اندازه شرکت (SIZE) اثر مثبت بر متغیر وابسته (جریان نقد) داشته است، به طوری که به ازای یک درصد افزایش در شاخص اندازه شرکت، معیار جریان نقد به میزان ۰/۰۱ درصد افزایش خواهد داشت. همچنین مشاهده می شود که این اثرگذاری از لحاظ آماری در سطح پنج درصد معنادار بوده است.
- شاخص توزیع سود (DIV) اثر مثبت بر متغیر وابسته (جریان نقد) داشته است، به طوری که به ازای یک درصد افزایش در شاخص توزیع سود، معیار جریان نقد به میزان ۰/۰۴ درصد افزایش خواهد داشت. همچنین مشاهده می شود که این اثرگذاری از لحاظ آماری در سطح ده درصد معنادار بوده است.
- شاخص زیان (LOSS) اثر منفی بر متغیر وابسته (جریان نقد) داشته است، به طوری که به ازای یک درصد افزایش در شاخص زیان، معیار جریان نقد به میزان ۰/۰۱ درصد کاهش خواهد داشت. همچنین مشاهده می شود که این اثرگذاری از لحاظ آماری غیر معنادار بوده است.

نتایج آزمون فرضیه های پژوهش

فرضیه اول تحقیق: مدیریت سود از طریق کاهش غیر طبیعی هزینه های اختیاری با تداوم سود به صورت منفی در ارتباط است.

نتایج پژوهش در جدول (۳) حاکی از وجود رابطه معنادار و منفی بین مدیریت سود با تداوم سود است (ضریب ۰/۱۴- با احتمال ۰/۰۰۰)؛ در نتیجه فرض صفر رد شده و فرض مقابل مبنی بر وجود رابطه معنادار مورد تأیید قرار می گیرد. در نتیجه فرضیه اول پژوهش رد نمی گردد.

فرضیه دوم تحقیق: مدیریت سود از طریق کاهش غیرطبیعی در هزینه های اختیاری، بر تداوم جریان های نقدی عملیاتی، بیشتر از تداوم ارقام تعهدی تأثیر می گذارد.

نتایج پژوهش جدول (۴) حاکی از این است که مدیریت سود به میزان ۰/۳۰ با تداوم جریان نقد عملیاتی در ارتباط است (ضریب ۰/۳۰ با احتمال ۰/۰۳۳۰)؛ در حالی که مدیریت سود به میزان ۰/۰۲ با جریان تداوم ارقام تعهدی در ارتباط است (ضریب ۰/۰۲)

با احتمال $(0/0000)$ ؛ بنابراین نتیجه گیری می شود که مدیریت سود از طریق کاهش غیرطبیعی در هزینه های اختیاری، بر تداوم جریان های نقدی عملیاتی، بیشتر از تداوم ارقام تعهدی تأثیر می گذارد، در نتیجه فرضیه دوم تحقیق رد نمی گردد.

فرضیه سوم تحقیق: مدیریت سود از طریق کاهش غیر طبیعی هزینه های اختیاری، ارتباط بین درآمد فعلی و جریان نقدی آینده را تضعیف می کند.

نتایج پژوهش در جدول (۵) نشان می دهد که مدیریت سود ارتباط بین درآمد فعلی و جریان نقدی آینده را تضعیف می کند (ضریب $0/02$ با احتمال $0/0036$)؛ در نتیجه فرض صفر رد شده و فرض مقابل مبنی بر وجود رابطه معنادار مورد تأیید قرار می گیرد. در نتیجه فرضیه سوم پژوهش رد نمی گردد.

نتیجه گیری

یافته های تحقیق نشان داد که مدیریت سود از طریق کاهش غیر طبیعی هزینه های اختیاری با تداوم سود به صورت منفی در ارتباط است. در این رابطه بیان می شود که بسته به انگیزه های مختلف مدیریتی، اثر مدیریت سود می تواند بر تداوم سود متفاوت باشد. از یک سو، بنگاه ها می توانند از مدیریت سود استفاده کنند تا به طور فرصت طلبانه سود گزارش شده فعلی را افزایش دهند که آن هم به نوبه خود، پایداری و تداوم سود را کاهش دهند. دلیل این امر آن است که افزایش مصنوعی در سود دوره جاری برای آینده تداوم نخواهد داشت. از طرف دیگر، بنگاه ها می توانند از مدیریت سود برای هموار سازی سود یا سیگنال دهی سودآوری آینده استفاده کنند. در نتیجه، سود دوره جاری اگرچه به سمت بالا اداره می شود، اما تا دوره آینده ادامه خواهد یافت. همچنین مدیریت سود می تواند بر ارزشمندی محتوای اطلاعاتی سود اثر داشته باشد. همچنین، در ادبیات قبلی شواهدی وجود دارد که نشان می دهد مدیران مخارج اختیاری مانند هزینه های تحقیق و توسعه، هزینه های تبلیغاتی و هزینه های فروش را به سطحی کمتر از حد طبیعی آن کاهش می دهند تا سود دوره جاری خود را بهبود بخشیده و اهداف خاص درآمدی را برآورده می نمایند. این یافته ها مطابق با کاهش غیرطبیعی در مخارج اختیاری است که برای بهبود سودهای جاری به جای هموار کردن سود مورد استفاده قرار می گیرد. یافته های تحقیق نشان داد که مدیریت سود از طریق کاهش غیرطبیعی در هزینه های اختیاری، بر تداوم جریان های نقدی عملیاتی، بیشتر از تداوم ارقام تعهدی تأثیر می گذارد. در این رابطه بیان می شود که از آنجا که هزینه های اختیاری عموماً به صورت پول نقد است، کاهش در هزینه های اختیاری می تواند باعث کاهش جریان نقدی و افزایش جریان خالص نقدی ناشی از عملیات در دوره فعلی شود. بنابراین در این رابطه استدلال می شود که جریان های نقدی به احتمال زیاد تحت تأثیر مدیریت واقعی سود قرار می گیرند. موضوع دیگری که مطرح می باشد این است که چگونه مدیریت واقعی سود بر ارزشمندی سود دوره جاری درباره جریان های نقدی آینده تأثیر بگذارد. تداوم سود بخشی از سود های جاری را که همچنان به سودهای آینده ادامه می یابد، اندازه گیری می کند و به ارزشمندی سود مربوط می شود. تداوم سود بالاتر باید اطلاعات بیشتری با جریان پول نقد آینده داشته باشد. از آنجا که مدیریت واقعی سود از طریق کاهش غیرطبیعی در هزینه های اختیاری، تداوم سود ها را کاهش می دهد، ممکن است ارتباط بین سود فعلی و جریان نقدی آینده را نیز تحت تأثیر قرار دهد. مطابق با این مفهوم، استدلال می شود که کاهش غیر طبیعی در هزینه های اختیاری توانایی سود فعلی را در پیش بینی جریان های نقدی آینده کاهش می دهد. یافته های تحقیق نشان داد که مدیریت سود از طریق کاهش غیر طبیعی هزینه های اختیاری، ارتباط بین درآمد فعلی و جریان نقدی آینده را تضعیف می کند. در این رابطه بیان می شود که مدیریت سود بسته به شکل اجرای آن، پیامدهای متفاوتی برای حاشیه سود و گردش جریان نقدی عملیاتی دارد. کاهش غیرطبیعی در هزینه های اختیاری (از قبیل تحقیق و توسعه، تبلیغات و فروش، هزینه های عمومی و اداری)، می تواند به طور موقت سود دوره جاری را افزایش داده و یک شرکت را قادر به حاشیه سود بالاتر و جریان نقدی عملیاتی بالاتر کند. با این حال، سایر اشکال مدیریت سود، مانند تخفیف قیمت و تولید بیش از حد، می توانند سود را بیش از حد کاهش دهد اما همزمان حاشیه سود و جریان نقدی عملیاتی را نیز کاهش می

دهد. هنگامی که جریان نقدی عملیاتی در دوره جاری به طور غیر عادی کم باشد در حالی که سود بیش از حد برآورد شده باشد، جریان نقدی عملیاتی کم در دوره جاری می تواند در آینده معکوس شده و به سطح عادی بازگردد. در عین حال، درآمد در دوره بعدی همچنان بالاست و استقامت بالایی را نشان می دهد.

فرضیه اول تحقیق: مدیریت سود از طریق کاهش غیر طبیعی هزینه های اختیاری با تداوم سود به صورت منفی در ارتباط است. نتایج پژوهش در جدول (۳) حاکی از وجود رابطه معنادار و منفی بین مدیریت سود با تداوم سود است (ضریب $-0/14$ با احتمال $0/000$)؛ در نتیجه فرض صفر رد شده و فرض مقابل مبنی بر وجود رابطه معنادار مورد تأیید قرار می گیرد. در نتیجه فرضیه اول پژوهش رد نمی گردد. این نتیجه گیری با یافته های بدست آمده توسط اعتمادی و همکاران (۱۳۹۷)، لی (۲۰۱۹)، چانگ و شیوا^{۱۰} (۲۰۱۸) مطابقت دارد.

فرضیه دوم تحقیق: مدیریت سود از طریق کاهش غیرطبیعی در هزینه های اختیاری، بر تداوم جریان های نقدی عملیاتی، بیشتر از تداوم اقلام تعهدی تأثیر می گذارد. نتایج پژوهش (۴) حاکی از این است که مدیریت سود به میزان $0/30$ با تداوم جریان نقد عملیاتی در ارتباط است (ضریب $0/30$ با احتمال $0/0330$)؛ در حالی که مدیریت سود به میزان $0/02$ با جریان تداوم اقلام تعهدی در ارتباط است (ضریب $0/02$ با احتمال $0/0000$)؛ بنابراین نتیجه گیری می شود که مدیریت سود از طریق کاهش غیرطبیعی در هزینه های اختیاری، بر تداوم جریان های نقدی عملیاتی، بیشتر از تداوم اقلام تعهدی تأثیر می گذارد، در نتیجه فرضیه دوم تحقیق رد نمی گردد.

این نتیجه گیری با یافته های بدست آمده توسط اعتمادی و همکاران (۱۳۹۷)، لی (۲۰۱۹)، چانگ و شیوا (۲۰۱۸) مطابقت دارد. فرضیه سوم تحقیق: مدیریت سود از طریق کاهش غیر طبیعی هزینه های اختیاری، ارتباط بین درآمد فعلی و جریان نقدی آینده را تضعیف می کند. نتایج پژوهش در جدول (۵) نشان می دهد که مدیریت سود ارتباط بین درآمد فعلی و جریان نقدی آینده را تضعیف می کند (ضریب $0/02$ با احتمال $0/0036$)؛ در نتیجه فرض صفر رد شده و فرض مقابل مبنی بر وجود رابطه معنادار مورد تأیید قرار می گیرد. در نتیجه فرضیه سوم پژوهش رد نمی گردد. این نتیجه گیری با یافته های بدست آمده توسط کوتاری و همکاران (۲۰۱۶)، مطابقت دارد.

پیشنهادات مبتنی بر نتایج تحقیق

✓ یافته های تحقیق نشان داد که مدیریت سود از طریق کاهش غیر طبیعی هزینه های اختیاری با تداوم سود به صورت منفی در ارتباط است، در نتیجه پیشنهاد می گردد که مدیران شرکت ها سعی کنند کمتر در فعالیت های مدیریت سود شرکت نمایند، زیرا این امر منجر به تداوم کمتر سود می شود، هر چند ممکن است در کوتاه مدت مدیران را در تحقق اهداف کوتاه مدت موفق سازد.

✓ یافته های تحقیق نشان داد که مدیریت سود از طریق کاهش غیرطبیعی در هزینه های اختیاری، بر تداوم جریان های نقدی عملیاتی، بیشتر از تداوم اقلام تعهدی تأثیر می گذارد، در نتیجه پیشنهاد می گردد که مدیران شرکت ها در صورت مشارکت در فعالیت های مدیریت سود این موضوع را مد نظر داشته باشند که مدیریت سود، بر تداوم جریان های نقدی عملیاتی بیشتر از اقلام تعهدی تأثیر می گذارد.

✓ یافته های تحقیق نشان داد که مدیریت سود از طریق کاهش غیر طبیعی هزینه های اختیاری، ارتباط بین درآمد فعلی و جریان نقدی آینده را تضعیف می کند، در نتیجه پیشنهاد می گردد که مدیران شرکت ها در صورت مشارکت در فعالیت های مدیریت سود، برنامه ریزی های بیشتری را در جهت تأمین جریان های نقدی در دوره های آتی مد نظر داشته باشند.

پیشنهادها برای پژوهش های آتی

- ✓ استفاده از دیگر روش های اقتصادسنجی از جمله روش همجمعی یوهانسون و روش ARDL به منظور به دست آوردن اثرات کوتاه مدت و بلندمدت بین متغیرهای پژوهش
- ✓ استفاده از سایر شاخص ها برای مدیریت سود و یا تداوم سود

منابع:

- آهنگری عبدالمجید و امیر شاکری. (۱۳۹۵) "تاثیر مدیریت سود بر میزان مربوط بودن سود و ارزش دفتری با ارزش بازار سهام شرکت های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران"، حسابداری مالی، شماره ۱ (۳)، ص ۵۴-۶۸.
- اعتمادی، حسین و مومنی، منصور و فرج زاده دهکردی، حسن (۱۳۹۷) "مدیریت سود، چگونه کیفیت سود شرکت ها را تحت تأثیر قرار می دهد؟"، پژوهش های حسابداری مالی، مقاله ۷، دوره ۴، ص ۱۰۱-۱۲۲.
- بهدانی، زهره و همکاران. (۱۳۹۶). مبانی و تئوری های مرتبط با کیفیت سود. سومین همایش ملی و سومین همایش بین المللی مدیریت و حسابداری ایران.
- خدادادی، ولی، رضا تاکر و محمدصادق زارعزاده مهریزی. (۱۳۹۶). "بررسی تاثیر مدیریت سود بر مربوط بودن سود و ارزش دفتری: مقایسه اقلام تعهدی اختیاری کوتاه مدت و بلند مدت"، حسابداری مالی، شماره ۲ (۵)، ص ۵۷-۷۵.
- خیراللهی، فرشید؛ بهشور، اسحاق؛ ایوانی، فرزاد (۱۳۹۳) "مدیریت سود واقعی، حاکمیت شرکتی و نگهداشت وجه نقد"، فصلنامه مطالعات تجربی حسابداری مالی، سال ۱۱، شماره ۴۴، ص ۱۶۱-۱۴۵.
- علیمرادی شریف آبادی، عباس و همکاران. (۱۳۹۵). بررسی تأثیر عضویت در گروه های تجاری بر کیفیت سود شرکت های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران. تحقیقات حسابداری و حسابرسی، شماره ۳۳
- رسائیان، امیر و وحید حسینی. (۱۳۹۲) "رابطه کیفیت اقلام تعهدی و هزینه سرمایه در ایران"، بررسی های حسابداری و حسابرسی، شماره ۱۵ (۵۳)، ص ۶۷-۸۴.
- کردستانی، غلامرضا و ضیاءالدین مجدی. (۱۳۹۱). "بررسی رابطه بین ویژگی های کیفی سود و هزینه سرمایه سهام عادی"، بررسی های حسابداری و حسابرسی، شماره ۱۴ (۴۸)، ص ۸۵-۱۰۴.
- موسوی، سید احمد و همکاران. (۱۳۹۷). تبیین الگوی ایفای مسئولیت پذیری اجتماعی شرکت ها و تأثیر آن بر کیفیت سود. تحقیقات حسابداری و حسابرسی، شماره ۳۹، صص ۱۶۷-۱۸۸.
- مشایخی، بیتا و حسین پور، امیر حسین (۱۳۹۵) "بررسی رابطه بین مدیریت سود واقعی و مدیریت سود تعهدی در شرکت های مشکوک به تقلب بورس اوراق بهادار تهران"، فصلنامه علمی پژوهشی مطالعات تجربی حسابداری مالی، سال ۱۲، شماره ۴۹، ص ۵۲-۲۹.

Beneish, M. D., and M. E., Vargus. (2015). Insider trading, earnings quality, and accrual mispricing. *The Accounting Review*, 77 (4), 755-791.

Cheng, Q., J. Lee, and T. Shevlin, (2016). Internal governance and real earnings management. *The Accounting Review* 91 (4):1051-1085.

Cohen, D. A., A. Dey, and T. Z. Lys, (2008). Real and accrued-based earnings management in the pre- and post-Sarbanes-Oxley periods. *The Accounting Review* 83 (3):757-787.

Chang A. and Shiva K. (2018), *Earnings Management and Earnings Predictability*, www.ssrn, working paper.

Dechow, P. & Dichev, D. (2012). "The Quality of Accruals And Earnings : the Role of Accrual Estimation Errors ". *The Accounting Review*, Vol (77), pp.35-59.

- Dechow, P. M., Ge, W. and Schrand, C., (2010). Understanding earnings quality: A review of the proxies, their determinants and their consequences. *Journal of Accounting and Economics*, 50, 344-401.
- De-jun, WU. (2009). What are affecting earnings quality: A summarization. *Journal of Modern Accounting and Auditing*, Vol.5, No.5, pp. 53-58
- Francis, J., R. LaFond, P. Olsson and K. Schipper. (2016). Costs of equity and earnings attributes. *The Accounting Review*, 79(4), 967-1010.
- Guo, Y., & et al. (2015). Product market competition and earnings quality: nonlinear relationship. *American accounting association annual meeting and conference on teaching and learning in accounting*, pp 6-10
- Graham, J., C. Harvey, and S. Rajpogpal, (2005). The Economic Implications of Corporate Financial Reporting. *Journal of Accounting and Economics* 40: 3-73.
- Gunny, K, (2010). The relation between earnings management using real activity and future performance: evidence from meeting earnings benchmarks. *Contemporary Accounting Research* 27 (3): 855-888.
- Hanlon, M., (2005). The persistence and pricing of earnings, accruals, and cash flows when firms have large book-tax differences. *The Accounting Review* 80(1): 137-166.
- Kothari, S. P., N. Mizik, and S. Roychowdhury, (2016). Managing for the moment: The role of earnings management via real activities versus accruals in SEO valuation. *The Accounting Review* 91(2): 559-586.
- Li, V., (2019) "The effect of real earnings management on the persistence and informativeness of earnings", *The British Accounting Review* (۲۰۱۹), doi: <https://doi.org/10.1016/j.bar.2019.02.005>.
- Li, Xudong (Daniel) and Guo, Ying, (2018). Abnormal Audit Fees and Earnings Management Using Classification Shifting (May 20, 2018). *Journal of Accounting and Finance*, Forthcoming. Available at SSRN: <https://ssrn.com/abstract=3182871>
- Ronen, J. (2016). *Earnings Management: Emerging Insights in Theory, Practice, and Research*. New York. Springer Science.
- Roychowdhury, S., (2006). Earnings Management through real activities manipulation. *Journal of Accounting and Economics* ۴۲: ۳۷۰-۳۳۵.
- Scholer, F., (2014). The quality of accruals and earnings and the market pricing of earnings quality, Working Paper, Aarhus School of Business.
- Tian, Y. (2017). Does Expectations Management Impair Firm Valuation? SSRN.com, working paper.
- Ye, Q., Gao, J., & Zheng, W. (2018). Accounting Standards, Earnings Transparency and Audit Fees: Convergence with IFRS in China. *Australian Accounting Review*. doi:10.1111/auar.12226 .